

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קדן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

יום לימוד וחפילה עולמי

INTERNATIONAL
YOM LIMUD & TEFILLA

ON THE YARTZHEIT OF THE CHOFETZ CHAIM

Friday, כ"ד אלול / September 15, 2017

תהילים פרק כ

לְמִנְצָחַ, מִזְמוֹר לְדָוִד. יִעֲנֶה יְהוָה, בְּיוֹם צָרָה; יִשְׁגָּבֶהָ, שֵׁם אֱלֹהֵי יַעֲקֹב.
יִשְׁלַח-עֲזָרָה מִקֹּדֶשׁ; וּמִצִּיּוֹן, יִסְעֶדֶךָ. יִזְכֹּר כָּל-מִנְחֹתֶיךָ; וְעוֹלֹתֶיךָ יִדְשֶׁנָּה
סֵלָה. יִתֵּן-לָךְ כִּלְבָבָהּ; וְכָל-עֲצָתְךָ יִמְלֵא. נִרְנְנָה, בִּישׁוּעָתְךָ וּבְשֵׁם-
אֱלֹהֵינוּ נִדְגַל; יִמְלֵא יְהוָה, כָּל-מִשְׁאָלוֹתֶיךָ. עֲתָה יִדְעֵתִי כִי הוֹשִׁיעַ
יְהוָה, מִשִּׁיחוֹ: יַעֲנֶהוּ, מִשְׁמִי קֹדְשׁוֹ בְּגִבֹּרוֹת, יֵשַׁע יְמִינוֹ. אֱלֹהֵי בָרֶכֶב,
וְאַלֹהֵי בְּסוּסִים; וְאַנְחֲנוּ, בְּשֵׁם-יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נִזְכִּיר. הִמָּה, כָּרְעוּ וְנִפְלֹ;
וְאַנְחֲנוּ קָמְנוּ, וְנִתְעוֹדֵד. יְהוָה הוֹשִׁיעָה: הַמֶּלֶךְ, יַעֲנֵנוּ בְּיוֹם-קָרְאֲנוּ.

תהילים פרק ק"ל

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת מִמַּעַמְקִים קָרְאתִיךָ יְהוָה: אֲדֹנִי שְׁמָעָה בְּקוֹלִי תְהַיִּינָה
אֲזִנֶּיךָ קִשְׁבוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנִי: אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמָר יְיָ אֲדֹנִי מִי יַעֲמֹד: כִּי
עָמַד הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּגְרָא: קוִיתִי יְהוָה קוֹתָה נַפְשִׁי וּלְדַבְּרוֹ הוֹחֲלֵתִי:
נַפְשִׁי לֹאדֹנִי מִשְׁמָרִים לְבַקֵּר שְׁמָרִים לְבַקֵּר: יַחַל יִשְׂרָאֵל אֵל יְהוָה כִּי עִם
יְהוָה הַחֲסֵד וְהִרְבָּה עֲמוֹ פְדוֹת: וְהוּא יַפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו:

תפילת אחינו

אֲחֵינוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הַנִּתְוֹנִים בַּצָּרָה וּבַשְּׁבִיָּה הָעוֹמְדִים בֵּין בָּיִם
וּבֵין בִּיבְשָׁה הַמָּקוֹם יִרְחַם עֲלֵיהֶם וְיוֹצִיאֵם מִצָּרָה לְרוּחָהּ וּמֵאֲפֵלָה
לְאוֹרָהּ וּמִשְׁעָבוֹד לְגֵאֲלָהּ הַשְׁתָּא בַּעֲגָלָא וּבְזָמָן קָרִיב וְנֹאמַר אָמֵן:

הלכות שבת סימן רנד

חושש אלא שיצלה מהרה ואף-על-פי שיתחררה. הלכך חישנין שמא יחתה: *אבל כשנעלה כמאכל בן-דרוסאי. לא חישנין דלמא אתי לחתהוי אפלו אם הוא בשר שור, שמאחר שהוא ראוי לאכילה למה יחתה להפסידו: ג טאם (יט) עבר אז שכח *ונעלה בשבת באסור, (ג) (כ) *אסור: ד פרות שנאכלין חיו, מתר לתנן (כא) סביב הקדירה, (כב) אף-על-פי שאי אפשר שיצלו קדם (ז) חשכה. ומיהו, צריך לזהר (כג) שלא יחזיר הפסוי אם נתגלה משחשכה ונשאל להוסיף עליו עד שיצולו, מפני (ה) שממחר לגמור בשולם בשבת: ה אין נותנין סמוך לחשכה פת לתנור אלא (כה) כדי שיקרמו (פרוש) שיצלה על-פני הלחם קרום וקלפה מזמת האש פניה (כו) המדבקים בתנור, ולא חררה על-גבי גחלים אלא כדי שיקרמו פניה שפנגד האש: הנה וכל שפורקה (כו) ואין החוטין נמשכין (כח) קרוי קרימת פנים (והנה"מ פ"ג). ופשוט"א או (ו) פלאדי"ן², צריך שיקרמו פניה (כט) למעלה ולמטה (ל) ויתבשל מה שבתוכה כמאכל בן-דרוסאי (כ"ב בשם סמ"ג והגהות מיימוני).

באר היטב

תפוחים, וה"ה לכל דבר שאין טוב לאכלו מי דאסור, מ"א: (ס) שממחר. וכל-שכן שאסור להניחם בשבת סמוך לתנור אפלו קדם שהשק, ועין ס"ס רנ"ג, מ"א: (ו) פלאדי"ן². ופשוט דבכירה גרופה וקטומה הכל שרי. ועונה או מידי בצק

משנה ברורה

הוא בשר גדי. דהיינו, אפלו הוא מנתח דמקלינן לעיל בסעיף א, הקא על-גבי גחלים שאני, וכדמפרש והולך: ג (יט) עבר. שנחנן במזיד סמוך לחשכה כל-כך, עד שלא היה שהות לצלות מבעוד יום כמאכל בן-דרוסאי ונעלה בזמן האסור, או ששכח העלי על-גבי פירה ונעלה בשבת, אף-על-פי-כן אסור בדיעבד, (יט) כדי שלא יבוא להשהות במזיד ויאמר שבחתי: (כ) אסור. בין לו (יט) בין לאחרים עד מוצאי-שבת בכדי שינעשויו, וכדלעיל בסימן רנ"ג סעיף א: ד (כא) סביב הקדירה. והקדירה עומדת על

באר הגולה

סמוך לגחלים שנה להמחבר בצל וביצה לבשר גדי, והוא פשוט, והלא טעם של בשר גדי הוא שפמחר להתבשל בצלי, שאין צריך חמור, וממילא החמור יקללהו, וכל-שכן בשאר דבר חזין לבשר, שהוא יותר קשה להתבשל טפי מגדי ונראה, דלענין קדירה חזקא הלא אף בגדי שרי, דמסית דעתו ממה שלא יתבשל בצרב, ולענין שאר דברים חזון מבשר לא מהני חזקא, כמו שכתב הפנ"א בסימן קטן דל, שהחמור יקללהו: * אבל כשנעלה וכו'. ואפלו האוקרין ברש סימן רנ"ג לענין פשוט וסביבא להו דבעינן שיהא מבשל כל-צדו, הלא לענין עלי לבלי עלמא סגי בכדי מאכל בן-דרוסאי: * ונעלה בשבת באסור, ואם בין השמשות נסבין בכלל זה, ומאי נקרא בין השמשות, עין (לעיל) ונקטן (רנ"ג) ורס"א^(ק) סעיף א בבאר הגולה⁽¹⁹⁾: * אסור.

הפסופט (כ) ותחתיה יש אש, וקא משמע לן דמתר לתן קדם חשכה פרות סביבה, (כא) אף שהפרות נוגעין באש⁽¹⁸⁾ ונצולין בשבת מוח האש. ולא דמי לבשר בצל וביצה הנ"ל דאסור לתנן אלא-אם-כן נצולו מבעוד יום כמאכל בן-דרוסאי, דהקא פירן שנאכלין חיו (כג) הרי הוא כתבשיל שנתבשל כמאכל בן-דרוסאי, דיותר הם טובים בלא בשול כלל משאר תבשיל שנתבשל כמאכל בן-דרוסאי, ולא אתי לחתהוי. והא דנקט 'סביב הקדירה' ולא נקט סתמא דמתר לתנן על האש, (כג) דבר ההנה נקט, ובימיהם היה רגילות לנהג כן: אי נמי, משום דין הפסוי דנקט בסיפא דשני בקדירה, נקטה: (כב) אף-על-פי שאי אפשר וכו'. ולא דמי לבצל בסעיף ב דאסור, אף-על-פי שלפעמים אוכלין אותו חי, מכל מקום אין טוב לאכלו חי כמו תפוחים, והוא הדין לכל דבר שאין טוב לאכלו חי, כמו תפוחי-ער ובדומה, אסור כבצל וביצה הנ"ל: (כג) שלא יחזיר הפסוי. אף דמצד הקדירה, (כד) אם נתגלה בשבת הפסוי שלו שפסוהו מלמעלה שלא יצטנן, מתר לחזר ולכסותו וכן להוסיף עליו, וכדלקמן ב"רנ"ז סעיף ד, שם הקדירה כבר נתבשלה מבעוד יום, אבל הקא שהפרות מתבשלין והולכין בשבת והפסוי הוא גס-פן עליהן, ועל-ידי הפסוי הוא ממחר לגמור בשולו, אסור⁽¹⁴⁾: (כד) שממחר לגמור. וכל-שכן שאסור להניחם בשבת גופא סמוך לתנור כדי לצלות, (כה) ואפלו אם נותנו בשביל זה קדם שהשק אסור, כדלעיל בסוף סימן רנ"ג⁽¹⁵⁾, אבל קדם חשכה מתר לתן אותם על תנור החם או בקאכלי"ן⁽¹⁶⁾ [פמ"ג]. ודע, דמה שהתננו לתן אותם לבתחלה סמוך לחשכה הינו קדם לשקיעה, ועין בסימן רס"א בדין בין השמשות: ה (כה) כדי שיקרמו פניה. מבעוד יום, דתו לא חישנין שמא יחתה בגחלים⁽¹⁷⁾: (כו) המדבקים בתנור. (כו) והאחרונים הסכימו דהוא הדין דסגי אם מתקדם פניה שפנגד האש, (כו) ואפשר דגם המחבר סבירא לה הכי, והא דנקט פניה המדבקים, סבירא לה דזהו יותר בקל מתקדם. ואין חילוק אם הוא נאפה בקרקע התנור או בפעק"י⁽¹⁸⁾. ועין לקמיה בה"ה. ועין בבאר הגר"א בה"ה שפסקמוך, דדוקא אם הפת דק, אבל אם הוא עב אינו מתבשל מהרה, וצריך שיהיה נקדם הפנים התחתון שפנגד התנור וגם הפנים שלמעלה נגד חלל התנור: (כז) ואין החוטין נמשכין. ואפלו (כח) אם היה הפת עבה, נמי סגי בזה השעור לבלי עלמא, דכיון דאין חוטין נמשכין, בודאי נקרמו פניה היטב, בין למעלה בין למטה: (כח) קרוי קרימת פנים. וכל זה (כט) בשאין גרוף וקטום, אבל בכירה (ל) או בתנור שלגו כשהוא גרוף וקטום⁽¹⁹⁾ (לא) או כשסותם פי התנור בטיט, מתר לתן הפת בתנור סמוך לשקיעה בכל פנים: (כט) למעלה ולמטה. למעלה הינו לצד חלל התנור, ולמטה, לצד תחתית הקלי שגאפית בו. ועין במגן-אברהם שכתבו, דלפי דעת המחבר לעיל סגי בשנאכלם במקום אחד לבד, אע"פ בבאר הגר"א כתב, דלפי שהוא עב ואינו מתבשל מהרה, לכן לבלי עלמא בעינן מלמעלה ומלמטה, וגם הדגול מרובה פתב דכלי עלמא מורים בזה, אע"פ משמע אחר: קרוי רפשוט"א אי חלק עליון וחלק תחתון אינם מגוש אחד, דהרי המוליחא שבתוכה מפריד ביניהם, הוי פשני עוגות וכלל אחד צריך קרימת פנים, וכן כתב בספר חמד-משה: (ל) ויתבשל מה שבתוכה. הינו מה שממלאין בהפשוט"א בשר ודגים וכהאי גוונא, דאם לא-כן, אף שקרמו פניה חישנין שמא יחתה בגחלים כדי שיתבשל מה שבתוכה:

שער הציון

(י"ח) גפר: (יט) מגן אברהם והגר"א לעיל ב"רנ"ג: (כ) ובאפני התנור, פנוי שהיא מבשלת כבר כמאכל בן-דרוסאי דשרי להניח-אומרים, או שהיא מצטקת ודע לו דשרי לזכר הכל, וכן ב"רנ"ג: (כא) פרימגדים ושר"א: (כב) ואפלו להאוקרין ב"רנ"ג, מודו הקא דחשוב כמו צליה על האש, מ"ן שהפרות נוגעין בגחלים, כן כתב הפרימגדים ושר"א בבאר דבר הפנ"א בזה, ולפי שם הביח"ס יוסף קהתא אף שהוא מסכים יותר להאוקרין ב"רנ"ג⁽¹³⁾, ואף שבבאר הגר"א כתב דזהו דוקא לשיטת המתייר ב"רנ"ג, הוא מפרש כפשוטו דמירי שלא על האש ורק שנצלין מוחם הקדירה: (כג) עין תוספות מ"ח עמוד א דנקטו סתמא 'אצל האש': (כד) תוספות: (כה) מגן אברהם, וצריך לומר 'ואפלי', וכו' יוסף קהתא נראה ודי עיקרי אינר⁽¹⁶⁾: (כו) ט"ז ומגן אברהם ומלבושי-יוס"ט ואלה רבה ואכן העירו והגר"א: (כז) עין מגן אברהם וט"ז: (כח) עין בבאר הגר"א ובמנחת ע"ח עמוד ב דמכתב דגם בזה: (כט) מגן אברהם: (ל) הינו דעת הרב בה"ה לקמן סעיף זה שכתב דבשבת בטיט הכל שרי: (א) עין שם בבאר הגר"א דבר המתחיל ואין מליקין: וגם כאן במשנה ברורה סוף סעיף קטן כד ציין לסימן הג"ל.

תרגום: 1 מלי של פרות או בשר הנאפה בין דפי עשה. 2 ענה ממלאה בפרות או מינו מתיקה. 3 מין תנור חמום שהיו מצליז או בע"כ דפנותיו במתיקבול. 4 מבית אפיה.

הַלְבוֹת שֶׁפֶת סִימָן רַנֵּד

ביאורים ומוספים

בקורה כשלֵאחֹר מִכֵּן נִתַּן אַחֲרֵי אֵת הָאֵשׁ, שֶׁאֵף הָרָאשׁוֹן עֵבֶר עַל אִיסוּר מִדְּרַבָּנִן. [עַל הַנַּחַת קִדְיָה עַל תַּנּוּר עַל יְדֵי נִבְרִי קֹדֶם שֶׁהוֹסֵק הַתַּנּוּר, רֹאה לַעֲלִיל (סִי) רַנֵּג סִיָּק צֶט-ק]].

[שַׁעֲהָ צִי סִיָּק כַּה]

קָשְׁיָה הָאֵלֶּה וְכִי עֲקִיבָא אֵיגְרָא⁽¹⁶⁾.

(16) שֶׁהִמְגִּידָא (סִיָּק יֵד) כֵּתֵב שֶׁכִּיּוֹן שֶׁאִסוּר לִהְיוֹת בִּשְׁבַת אֵת הַכִּיּוֹן עַל הַפִּירוֹת שֶׁסָּבִיב הַתַּנּוּר הַמוֹסֵק, כֹּל שֶׁכֵּן שֶׁאִסוּר לִהְיוֹתם קֹדֶם שֶׁהוֹסֵק הַתַּנּוּר, וְהַקְשָׁה הָרַעֲקָא, שֶׁלִּבְאֹרֶה אֲדִרְבָּה, הָאִיסוּר לִהְיוֹת פִּירוֹת קֹדֶם שֶׁהוֹסֵק הַתַּנּוּר קָל יוֹתֵר, שֶׁאִינוּ אֵלָּא מִדְּרַבָּנִן מִשּׁוּם אֶחָד נוֹתֵן אֵת הָאֵשׁ וְכוּ', מִה שֶׁאִין כֵּן בְּאִיסוּר לִקְרֹב אֵת הַבִּישוּל שֶׁמִּדְּאוּרֵייתָא הוּא, וְאֵף עַל פִּי שִׁבְפִּירוֹת חַיִּים שֶׁאִינֶם צָרִיכִים בִּישוּל אִין הַדְּבָר אִסוּר אֵלָּא מִדְּרַבָּנִן, מִיָּמַ עֲצֵם אִיסוּר בִּישוּל הוּא מִדְּאוּרֵייתָא [וְכֹדֶן בִּישוּל בִּפִּירוֹת חַיִּים, רֹאה מִזֶּה שֶׁכֵּתְבֵנוּ בְּמִשְׁנֵיב לַעֲלִיל (סִיָּק כַּג)].

[מִשְׁנֵיב סִיָּק כַּה]

דִּתּוּ לֹא חִיִּשְׁיָן שְׁמָא יִתְקַהּ בְּתַחֲלִים⁽¹⁷⁾.

(17) וּבִטְעָם הַדְּבָר כֵּתֵב הַרְמְבִּים (פִּיָּג מִהֵלִי שְׁבַת הִיִּיח), שֶׁהַחִיתוּי בְּגַחֲלִים לְאַחֲרֵי שֶׁקְרָמוּ פָּנֵי הַפֶּת מִפְסִיד אֵת הַפֶּת. וְכֵתֵב הָעֶרּוֹךְ הַשְּׁלַחַן (סִיָּא), שֶׁמִּטְעָם זֶה חִילֵק הַשּׁוּרֵעַ בֵּין תְּבִשִּׁיל לֶפֶת, שֶׁלִּגְבֵי תְּבִשִּׁיל נִרְאֶה מִדְּבָרֵינוּ לַעֲלִיל (סִי) רַנֵּג סִיָּא) שֶׁהַסְכִּים לְדַעַת הַסּוֹבְרִים שֶׁאִין לְהַשְׁהוּתוֹ עַל גְּבֵי הָאֵשׁ אֵף לְאַחֲרֵי שֶׁהַתְּבִשִּׁיל כִּמְאָכֵל בֵּן דְּרוֹסָא [וְכִמּוֹ שֶׁכֵּתֵב הַשַּׁעֲהָ צִי כֵּאֵן (סִיָּק כַּב)], וְלִגְבֵי פֶת כֵּתֵב שְׂדֵי בְּקִרְיַת פְּנִים, אֵף עַל פִּי שֶׁלִּבְאֹרֶה קִרְיַת פְּנִים אֵינָה עֹדִיפָה עַל בִּישוּל בְּשִׁיעוֹר מִאֲכָל בֵּן דְּרוֹסָא.

[מִשְׁנֵיב סִיָּק כַּח]

אוּ כְּתַנּוּר שְׁלָנוּ קָשְׁהוּא גְּרוּף וְקִטּוּס⁽¹⁸⁾.

(18) וְכִפִּי שֶׁבִּיאָר לַעֲלִיל (סִי) רַנֵּג סִיָּק כַּח, שֶׁאֵף עַל פִּי שֶׁאֵין גְּרִיפָה וְקִטְיָמָה מוֹעִילָה בְּתַנּוּר, זֶה דּוֹקָא בְּתַנּוּרִים שֶׁהֵיוּ בִּימֵי חֲזִיל, אֲבָל תַּנּוּרִים שֶׁלֵּנוּ, כִּיּוֹן שֶׁאִין חוֹמֶם גָּדוֹל, שֶׁהָרִי רַחֲבִים הֵם מִאֵד וּפִיהֶם מִהַצֵּד, מוֹעִילָה בָּהֶם גְּרִיפָה וְקִטְיָמָה [וְלַעֲנִין תַּנּוּרִים שֶׁל נַחְתוּמִים שֶׁכּוֹמֵנִין, רֹאה מִזֶּה שֶׁכֵּתְבֵנוּ בְּמִשְׁנֵיב שֶׁם].

[בִּיהָ"ל דִּיה וְצִלָּה]

עֲצֵן (לַעֲלִיל) [לְקַטְוִן] כְּסִיָּקָן (רַנֵּג) [נִרְסָא] קָעִיף אַ בְּבֹאֹר הֶלְכָּה⁽¹⁹⁾.

(19) שֶׁם (דִּיה וְאִין מִדְּלִיקִין) כֵּתֵב, שֶׁאִמְנֵם הַתּוֹסֶפֶת שְׁבַת (סִי) שִׁיחַ סִיָּק ב) הַסְתַּפֵּק הָאֵם גַּם בְּמִי שֶׁעָשָׂה מִלֵּאכָה בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת נֶאֱמַר הָאִיסוּר שֶׁל בְּדִיעֵבֵד, אֵךְ הַפְּמִיָּג הִבִּיא רֹאיה לְהַחֲמִיר [וְכֵן כֵּתֵב לְהַלְכָה בְּמִשְׁנֵיב שֶׁם סִיָּק ו]. וְמִזֶּה נִחְשָׁב בְּכֹלל בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת לַעֲנִין זֶה, כֵּתֵב הַבִּיהָ"ל שֶׁם, שֶׁאֵף עַל פִּי שֶׁלִּכְתוּחִילָה יֵשׁ לִסִּיִּים אֵת כֹּל הַמִּלֵּאכּוֹת קֹדֶם שֶׁקִּיעַת הַחֲמָה, שֶׁהָרִי לִכְמָה פּוֹסְקִים הוּא סִפֵּק דְּאוּרֵייתָא [כִּמְבֹאֹר בְּמִשְׁנֵיב שֶׁם (סִיָּק כַּג)], מִיָּמַ בְּדִיעֵבֵד אֵם עֵבֶר עָשָׂה מִלֵּאכָה לְאַחֲרֵי הַשְּׁקִיעָה בּוֹמֵן שֶׁנִּחְלַקוּ בּוֹ הַפּוֹסְקִים, בְּדִיעֵבֵד יֵשׁ לְהַקֵּל לִיהְיוֹת מִמֶּנָּה [וְרֹאה מִזֶּה שֶׁכֵּתְבֵנוּ עַל הַבִּיהָ"ל שֶׁם לַעֲנִין מִנְהַג אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל].

וְלַעֲנִין מִי שֶׁעָשָׂה מִלֵּאכָה בּוֹמֵן תּוֹסֶפֶת שְׁבַת, כֵּתֵב בִּבְיָה"ל (שֶׁם) שֶׁהַפְּמִיָּג (שֶׁם אִיָּא סִיָּק ח) צִידֵד שֶׁאִין זֶה בְּכֹלל 'מַעֲשֵׂה שְׁבַת', וּבְדִיעֵבֵד מוֹתֵר לִיהְיוֹת מִמֶּנָּה [וְשִׁלָּא כְּתוֹסֶפֶת שְׁבַת שֶׁם שֶׁהַסְתַּפֵּק בְּדִבְרֵי].

[מִשְׁנֵיב סִיָּק כ]

עַד מוֹעֲזֵי-שְׁבַת בְּכִדִּי שְׁעִיָּשׁוּ⁽¹¹⁾.

(11) וּבִטְעָם הַדְּבָר שֶׁצָּרִיךְ לְהַמְתִּין עַד 'בְּכִדִּי שִׁיעוֹשׁ', כֵּתֵב בְּבִיהָ"ל לַעֲלִיל (סִי) רַנֵּג סִיָּא דִּיה (עַד) שֶׁלְדַעַת רִשִּׁי (שְׁבַת יח, ב דִּיה בְּכִדִּי) הוּא כִדִּי שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִמִּלְאכָת שְׁבַת, וְאִילוּ לְדַעַת הַרְמְבִּים (פִּיָּד הֵלִי שְׁבַת הִיח) הוּא כִדִּי שֶׁלֹּא יִשְׁתַּכֵּר כְּלוֹם וְלֹא יִבֹּא לְהַקֵּל בּוֹזֶה פַּעַם אַחֲרֵת [וְעוֹד רֹאה בְּמִשְׁנֵיב לְהַלֵּךְ (סִיָּק מו)].

וּמִבּוֹאֵר מִדְּבָרֵינוּ שֶׁגַּם הַמַּשְׁהָה בִּשְׁבַת בְּשׁוּגָג צָרִיךְ לְהַמְתִּין עַד 'בְּכִדִּי שִׁיעוֹשׁ', וְכֵן מִשְׁמַע מִלִּשׁוֹן הַשּׁוּרֵעַ לְהַלֵּךְ (סִיח), וְכֵן פִּירֵשׁ הַבִּי לַעֲלִיל (סִי) רַנֵּג) בְּדַעַת הַרְמְבִּים. אִמְנֵם, בְּמִשְׁנֵיב שֶׁם (סִיָּק לב), כֵּתֵב, שֶׁמִּלִּשׁוֹן הַרְמְבִּים אִין נִרְאֶה כִּךְ.

[מִשְׁנֵיב סִיָּק כַּא]

אֵף שֶׁהַפִּירוֹת נִגְעִין בְּעָשִׁי⁽¹²⁾.

(12) וְלַדַּעַת הַחֲזוּ"א (אוּ"ח סִי לו סִיָּק יט), שֶׁכֹּל שֶׁהַקִּדְיָה נִגְעָת בְּגַחֲלִים נִחְשָׁב הַדְּבָר כִּהְטַמְנָה גַּם אִם הִיא מְגוּלָה לְמַעַלָּה, הַתְּבִאֵר בְּסִפֵּר שׁוֹנֵה הַלְכוֹת (סִיח) שֶׁגַּם כֵּאֵן נִחְשָׁב הַדְּבָר כִּהְטַמְנָה, וְאִסוּר [אִמְנֵם, רֹאה מִזֶּה שֶׁכֵּתְבֵנוּ לַעֲלִיל (סִיָּק יז), בְּשֶׁם הַפְּמִיָּג].

[שַׁעֲהָ צִי סִיָּק כַּב]

אֵף שֶׁהוּא מְסִיִּים וְחֵר לְקֹאסְרִין כְּדִיָּג⁽¹³⁾.

(13) וְכִפִּי שֶׁכֵּתֵב בְּבִיהָ"ל שֶׁם (סִיָּא דִּיה וְנִהַגו), שֶׁמִּכֵּךְ שֶׁהִבִּיא הַשּׁוּרֵעַ שֶׁם אֵת דַּעַת הָאוֹסְרִים כִּסְתָּם, וְאִילוּ אֵת דַּעַת הַמְתִּירִים בְּשֶׁם יֵשׁ אִמְרִים, מִשְׁמַע שֶׁדַּעַתוֹ נִטָּה לְהַחֲמִיר.

[מִשְׁנֵיב סִיָּק כַּג]

מְקַהֵר לְגִמְרֵי בְּשׁוּל, אִסוּר⁽¹⁴⁾.

(14) וּבִנְדוּן אִיסוּר בִּישוּל בִּפִּירוֹת הָרְאוּיִים לְאוֹכֵלם כִּשְׁהֵם חַיִּים, הָאֵם הוּא מִהַתּוֹרָה אוּרֵק מִדְּרַבָּנִן, כֵּתֵב הַשַּׁעֲהָ צִי לְקַמֵּן (סִי) שִׁיחַ סִיָּק קִיד) שֶׁאִמְנֵם הַרְבִּכִי יוֹסֵף הַסְתַּפֵּק בְּדִבְרֵי, אֲכַן, מִסְתִּימָת הָרָאשׁוֹנִים וְהַפּוֹסְקִים (כֵּאֵן) שֶׁכֵּתְבוּ שִׁישׁ בְּכִיּוֹסֵי הַפִּירוֹת מִשּׁוּם בִּישוּל, מִשְׁמַע שֶׁהוּא מִהַתּוֹרָה, וְהוֹסִיף, שֶׁכֵּן מִשְׁמַעוֹת הַפְּמִיָּג, וְכִיב הַשּׁוּרֵעַ הָרֵב וְהַחִי אֲדָם, וְבִיאָר בְּטַעַם הַדְּבָר, שֶׁהָרִי הַפִּירוֹת מִשְׁתַּבְּחִים עַל יְדֵי הַבִּישוּל.

וְדוּן זֶה שֶׁמִּבּוֹאֵר מִדְּבָרֵי הַשַּׁעֲהָ צִי (שֶׁם) שֶׁאֵף הַקְדַּמַּת הַבִּישוּל מִכֹּל מִלֵּאכָת 'מִבְשִׁילִי' הִיא, וְכֵן מִבּוֹאֵר גַּם בְּבִיהָ"ל לְקַמֵּן (סִי) שִׁיחַ סִיָּד דִּיה אִפִּילוּ) שֶׁכֵּתֵב שֶׁהָאִיסוּר שֶׁהוֹבָא בְּשׁוּרֵעַ לְקַמֵּן (סִי) רַנֵּג סִיָּד) לְהוֹסִיף כִּיּוֹסֵי עַל הַקִּדְיָה מִשְׁתַּחֲשֵׁךְ, הוּא מִהַתּוֹרָה, הִבִּיא הָרַעֲקָא (בְּהַגְהוּתוֹ לְשׁוּרֵעַ סִי שִׁיחַ סִיָּא) שֶׁהִרְטִיבָא (שְׁבוּעוֹת יז, ב) הַסְתַּפֵּק הָאֵם הַמַּהֲפֵךְ אֵת הַגַּחֲלִים וּמִקְרֵב אֵת הַבִּישוּל עַל יְדֵי כֵן, חַיִּיב מִהַתּוֹרָה, וְרֹאה גַּם בְּמִאִירֵי (שְׁבַת עג, א) שֶׁכֵּתֵב שֶׁהַמְקִידִים אֵת הַבִּישוּל, נִחְשָׁב כִּי־מִבְשִׁילִי מִהַתּוֹרָה.

וּבְדִין כִּיּוֹסֵי הַקִּדְיָה [כְּשִׁלָּא תְּבִשִּׁילָה כֹּל צִרְכָּה], לְאַחֲרֵי שֶׁהוֹסֵרָה מִהָאֵשׁ, כִּשְׁאִין בְּדִבְרֵי מִשּׁוּם הַטַּמְנָה, כֵּתֵב בְּבִיהָ"ל לְקַמֵּן (סִי) רַנֵּג סִיָּד דִּיה גוֹרֵם) שֶׁנִּחְלַקוּ אַחֲרֵינוּם הָאֵם גַּם בְּאוֹפֵן זֶה הַכִּיּוֹסֵי גוֹרֵם תּוֹסֶפֶת בִּישוּל, וְרֹאה מִזֶּה שֶׁכֵּתְבֵנוּ שֶׁם.

[מִשְׁנֵיב סִיָּק כַּד]

קְדָלְעִיל כְּסוּף סִיָּקָן רַנֵּג⁽¹⁵⁾.

(15) וּבִטְעָם הַדְּבָר כֵּתֵב שֶׁם (סִיָּק ק), שֶׁהָרִי זֶה כִּמִּי שֶׁנִּתֵּן אֵת הַמִּים

תורה אור

פרק א

בו יבאר, שהלמוד בעניני הקרבנות חושב הקדוש-קרוה הוא
כאלו מקריבן בעל, ויש בלמוד הזה כחה כחה כחות יתרות:

נרסינן במסכת מנחות: אמר רבי יצחק: מאי דכתיב "זאת
תורת החטאת וזאת תורת האשם"? כל העוסק
בתורת חטאת* — כאלו הקריב חטאת, וכל העוסק
בתורת אשם — כאלו הקריב אשם; וכן בשאר קרבנות,
דגם גבי עולה קתיב: "תורת העולה", "תורת המנחה"; וכן
איתא בסמ"ג בכלהו נלרבוותא נקט הגמרא, דאף כאלו
שבאין דוקא על חטא ולא בגדר ונדבה, אפלו הכי מהני
הלמוד בהן כאלו הקריב לכפרה שלמה או להגן מן
היטורין]. והנה ענין עבודת הקרבנות הלא ידוע, שהוא אחד
משלשה דברים שהעולם עומד עליהן, כדאיתא באבות,
והביאו זה מקרא (תענית כו): אלקלא מעמדות [שהוא עסקי

(* והנה איתא שם בגמרא, על הא דאמר ריש לקיש: "מאי דכתיב
זאת התורה לעלה ולמנחה וכו'? כל העוסק בתורה, כאלו הקריב
עולה ומנחה וגו'" — אמר רבא: האי "לעלה", "למנחה" — עולה
ומנחה מפעי לה. אלא אמר רבא: כל העוסק בתורה, אינו צריך לא
עולה ולא מנחה ולא אשם; עין פרוש רש"י. ונראה לי, שכוונת רבא
גם כן על העוסק בתורה מהאי ענינא קאמר, כגון שעבר על עשה,
שבזמן המקדש היה צריך להביא עולה לדורון, אחר שעשה חטובה,
וכהיום ילמד הפרשה מהאי ענינא. וכן מוכח בילקוט ירמיה, דאיתא
התם: שאל לוליא אחר את רבי יוסי וכו'. אמר להם הקדוש-קרוה
הוא לכהנים וללויים: אם אתם עוסקים בתורת קרבנות, מעלה אני
עליכם כאלו אתם מקריבים לפני עולה וכליל. וכן הוא אומר (הושע ו)
ו: "כי חסד חפצתי ולא זבח, ודעת אלהים מעלות" נרצה לומר,
"דעת אלהים" הינו תורה]; וכן הוא אומר: "זאת התורה לעלה
ולמנחה" — כל העוסק בתורה, אין צריך לא עולה ולא מנחה. ומה
דהוסיף רבא על ריש לקיש, נראה לי בפשוטו, משום דבכל מקום
שאנו אומרים, דזה שעשה דבר זה חושבין לו כאלו עשה דבר פלוני,
משמע שאותו דבר פלוני הוא העקר, אלא שזה נחשב גם כן כמו
אותו דבר — בין לענין נגון: כל הפועל, כאלו עובד עבודה נרה
— עברה העקרת היא עבודה נרה], ובין לשקר נגון: כל הממלא
גרונו של תלמיד-חכמים יין, כאלו מנסה על גבי המזבח — נסוה
הוא העקר]; והקא, כיון שאמר ריש לקיש, שמעלת התורה הוא כאלו
הקריב עולה וכו', משמע שמעלת הקרבה הוא יותר ממעלת התורה,

תורה פרק א אור ט

הקרבנות, כפרוש רש"י שם] לא נתקיימו שמים וארץ. ומה לנו לדבר ולהאריך בזה, שכמה עשרות פרשיות בתורה מקיף ענינם, וזהו הנקראת עבודת אלהינו, ועל ידי זה מתפפרים עוונות כל בית ישראל, ובשכיל זה נבחרו הפהנים, ונבנה המקדש, והשנה הקדוש-ברוך-הוא שכינתו בישראל, וכל השפעת ישראל — בין מזון הגשמי, ובין מזון הרוחני — הגיע אליהם על ידי הקרבנות, כמו שאמרו חז"ל בכתבות דף ח, שהמזבח מזין ומזיח ומכפר, ועוד בכמה מקומות. וכיון שכן גדול כח הקרבת קרבנות, ממילא הלמוד בענינים אלו, שעולה כמו הקרבה, גם כן צריך לרדף אחריו זה מאד.

ואיתא במגלה (דף לא), שאמר אברהם לפני הקדוש-ברוך-הוא: "רבנו של עולם, שמא, חס ושלום, ישראל חוטאים לפניך, ואתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה". אמר לו: "לאו!" אמר לפניו: "רבנו של עולם, כמה אדע כי אירשנה?" אמר לו: "קחה לי עגלה משלשת וגו'" [דהינו הקרבנות יכפרו עליהן]. אמר לפניו: "רבנו של עולם, חינוח בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם?" אמר לו: "כבר תקנתי להם סדר קרבנות. כל זמן שקוראים בהן, מעלה אני עליהם כאלו מקריבין לפני קרבן, ומוחל אני על כל עוונותיהם". [והפונה, שיחבונן בפרושם ובאפני הקרבתם, וכמו שכתב רבנו בחיי: שאין לומר שתהיה הפונה, שיהגה ויגרס לשון הפרשה בפסוקיה הערמים בלבד, מבלי שיחבונן בפרושם; עד כאן לשונו].

ובאמת זה אינו, דמצלת התורה הוא נעלה יותר מהקרבה גופא, ולזה אמר דכונת הכתוב הוא שאינו צריך לתקון העולה, שבתורה של אותה פרשה נחקן יותר. ולאות שאמת אחי בדבר הזה, מצאתי במדרש הנעלם, פרשת וינא: בטלו הקרבנות, לא בטלה התורה. האי ולא איצטק בקרבנות, ליצטק בתורה ויתחזי לה יתיר; עד כאן לשונו. והינו למד התורה מעניגי הקרבנות, כדמוכח שם, עין שם. ומשעם, שאור התורה עולה על הכל, רק מכל מקום בזמן שהיה אפשר לקיים במעשה ממש — לא היה ביכלת האדם לפטר עצמו בלמוד תורתן של הקרבנות, דאז היה הקרבנות כמו שאר מצוות מעשיות, גזרת המלך לקימן במעשה דוקא [וכן קשונזה בקיינו שיבוא משיח צדקנו, כל אחד שמחייב איה קרבן, יצטרך להביא, וכדאיתא בשבת יא:]; אבל בזמן הנה שאי אפשר לקימן במעשה, עצם התקון נעשה על ידי התורה יותר.